

İLİM ÖĞRENME VE ALLAH'A SİĞİNMANIN ÖNEMİ

E'ûzu billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Elhamdülillâhi Rabbi'l-âlemîn ve'l-âkîbeti müttakîn. Ve's-salâtü ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âl'ihî ve sahabihi ecma'în.

İ'lemû eyyühe'l-ihvân!

İnne efdale'l-kitâbi kitâbullâhi. Fe inne efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem. Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ. Ve külle muhdesetin bid'atün. Ve külle bid'atin dalâletün. Ve külle dalâletin fi'n-nâri. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-Nebiyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ، فَإِنَّ تَعْلِيمَهُ لِلَّهِ خَشْيَةٌ، وَطَلَبُهُ عِبَادَةٌ،

وَمُذَا كَرَّتْهُ تَسْبِيحٌ، وَالْبَحْثُ عَنْهُ جِهَادٌ

Ta'allemû'l-ilme fe inne ta'lîmehû lillâhi haşyetün ve talebehû ibâdetün ve

*müzâkeretühû tesbîhun ve'l-bahsü anhü cihâdün.*¹

“İlim öğrenin. Zira Allah için öğrenmek insana haşyet verir. Onu talep etmek ibadettir. Onu müzakere tesbihtir. Ve ondan bahsetmek de cihattır.”

Ta'alletmû'l-ilme. İlmin taallümünü Cenâb-ı Peygamber bize emrediyor.

a. İki Kimse Vardır Ki Doymak Bilmez

“İki kimse vardır ki doymak bilmez.” derler:

Ennehüma la yeşba'. “Birisi ilim sahibi, ilim kazanmaya doymaz. Birisi de para meraklıları ki onlar da para kazanmaya doymaz.”

İkisinin de hem faydası vardır hem zararı vardır. Ama ilim, en nihayet insanları Allah'a götüren bir yoldur. İlim arttıkça, insanın Allah'a yakınlığı artar. Bu, dünya ilimleri değildir, dînî ilimler olursa Allah'a yakınlık

¹Deylemî, el-Firdevs, II, 41, r. 2237; Ali el-Muttakî, Kenzu'l-ummâl, X, 167, r. 28867; EbûNuaym, Hilyetü'l-evliyâ, I, 238, r. -1; İbnAbdülberr, Câmi'ubeyâni'l-ilim, I, 238, r. 268; Hatîb, el-Müttefik ve'l-müfterik, I, 326, r. -1

olur. İnsan yakınlık nispetinde de kemâl sahibi olur.

Demek ki insan ilme doymaz, insan ilimden faydalanır, istifade eder. Etrafındaki insanlara da faydası olur. Onun için;

“Hayat ancak ilimle kâimdir.”

derler. Bugün de görüyoruz ki dünya ilimlerinde bile üstün olanlar yaşıyor. Âhiret ilminde de böyledir, üstün olanlar elbette hem dünyada yaşarlar hem de âhirette yaşarlar.

Onun için Efendimiz;

“İlmi öğrenin.”

buyurur.

Ne zaman?

Beşikten mezara varıncaya kadar. İlmin günü saati yoktur. Aklın başına erdikten sonra ölünceye kadar her gün ilim öğrenmeye çalışın.

Fe inne ta'lîmehû lillâhi haşyetün.

“Çünkü ilmi öğrendikçe sana korku gelecek.”

İnsan Allah'a yakınlığı, Allah'ı bilmesi nispetinde O'ndan korkar.

Kün ma'allâh ve lâ tekün mahlûkâtin.

“Sen Allah ile ol.”

Allah ile olabilmek için iman ve ilim lazımdır. İlim kuvvetli olmadıkça, iman kuvvetli olmadıkça insanın Allah ile olabilmesi zor olur. Diliyle olur ama kendisi olamaz.

Ta'allümuhû lillâhi haşyetün. Burada *ta'lîmehû* yazmış ama İmam Gazâlî bunu *ta'allümühû* diye tashih etmiş.

Ta'allüm olur. *Ta'lim* olsa da öğren, öğreneceksin ki öğretesin. Öğrenmek için öğretmek olmaz. Hem öğreneceksin hem de öğreteceksin. Bu, insana haşyet, Allah korkusu, tevazu, insanlık vasıflarını verir. Onun için ilmi bırakmayın.

Ve talebehû ibâdetün. "İlmi istemek de bir ibadettir."

Sarf öğrenir, evvela nahiv öğrenir. Bunu öğrenmede bir şey yoktur ama onun talimi seni ilme götürür. Bunun için o da bir ibadettir.

Nasara-yensurudur ama seni bir ibadete sevk eder.

Ve müzâkeratehû tesbîhun. "İlmi müzakere etmek."

"Acaba şöyle mi? Böyle mi?"

Arkadaşlar birbirleriyle müzakere ederler.

Bu müzakere de tesbih yerine kâimdir.

Oturur: *Sübhanallah, sübhanallah* diye tesbih çekeriz, ilmin müzakeresi bu tesbihin yerine kâim olur. Hâlbuki çok defa tesbihin başına otururuz da “Allah” deriz, gönlümüz başka yerlerdedir. Gaflet halindeyizdir.

Gaflet halinde olduğumuz halde de o tesbihi elimizden de dilimizden de bırakmayız, o ayrı... Ama bu ilmi müzakerede tesbih sevabını alınması şâyân-ı dikkattir. “Benim tesbihim var.” diyerek ilmi bırakmak caiz olmaz. İlmi evvela öğrenmek lazımdır.

Ve'l-bahse anhü cihâdün. “İlim de bir cihattır.” İlimden bahis, şurada şimdi ilimden bahistir şu şeyimiz... *Cihâdün.* “Bu da bir cihattır.”

Cihat yalnız düşmanın karşısına topuyla tüfeğiyle çıkıp da ölmek, şehit olmak yahut kovup öldürmek değil, ancak bu ilim sayesinde. Cihatta mesela düşmanlarla; “Onları memleketimize koymayalım” diyerek mücadele ederiz, hakkımızdır. Fakat ilmimiz olmazsa “Bizim memlekete düşman girmesin.” diye biz onlara uyarız.

Bizi onlara uydurmayacak olan ilimdir. İlim olmazsa tabiatıyla onların halleri hoş-

muza gider, yaşayışları hoşumuza gider, her şeyleri hoşumuza gider, bakarsın tedrici bir surette onlara benzemişizdir ve onlardan da gibi olmuş gitmişizdir vesselam. Allah muhafaza eylesin.

Bunu Hatîb, Hz. Muaz'dan buraya kadar rivayet etmiş. Fakat Deylemî hazretleri buna ilaveten diyor ki;

وَزَادَ: وَتَعْلِيمَهُ لِمَنْ لَا يَعْلَمُهُ صَدَقَةٌ

Ve zâde: ve ta'lîmehû limen lâ ya'lemuhû sadakatün.

“Bu ilmi bilmeyenlere öğretmekte sadaka sevabı vardır.”

Biri ilmi, Kur'an okumasını, namaz kılmasını, oruç tutmasını, esasları, akaidini bilmiyor. Diğerleri bunları öğretiyorsa, âyetten, hadisten neler biliyorsa; bunları öğretmekte sadaka sevabı vardır.

وَبَذَلَهُ لِأَهْلِهِ قُرْبَةً

Ve bezlehû li ehlihî kurbetün.

“İlmi ehline anlatmak, vermek Cenâb-ı Hakk'a kurbiyet hâsıl eder.”

لَأَنَّ مَعَالِمَ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ

Le ennehû me'âlimü'l-halâli ve'l-harâmi.

“Çünkü bu ilim helal ve haramı bildirir.”

Hangi şey helaldir, hangi şey haramdır; bunların alameti, şanı ilimle olur. İlim olmazsa insan hangi şey helaldir, hangi şey haramdır; bilemez! Onun için bugün yapılan birçok hatalar bilgisizlik yüzündendir.

Haramla irtikâp olunuyor. Bu irtikâp olunan haramlar bilgisizlik yüzündendir. İnsan bunun haram olduğunu bilirse ki Allah onu yasak etmiştir; bu yasak ettiği şeye kolaycılık cesaret edip de atılamaz; meğerki imanı olmaya...

Onun için ilmi nispetinde günahlardan kaçır, haramlardan kaçır. İلمي nispetinde helalleri tercih eder. Onun için ilmi taallüm ediniz.

وَمَنَارُ سَبِيلِ الْجَنَّةِ

Ve menâru sebîlü'l-cenneti.

Menâr nûr'un cem'idir.

“Nur cennet yolunun nurudur.”

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ

*Yevme terâ'l-mü'minîne ve'l-mü'minâti
yes'â nûruhüm beyne eydîhim.*²

“Bu nur sağ ve sollarından elektrik pro-
jesi gibi cennete götürecektir.”

O nurlar dünyada kazanılır. O nurun kay-
nağı da ilimdir. İlimsiz nur olmaz, nur ilimle
kâimdir.

وَالْأَنْبِيَاءُ فِي الْوَحْشَةِ

Ve'l-enîsü fi'l-vahşeti.

Enîs “dost, ünsiyet ettiğin, ülfet ettiğin
kimse” dir.

Yalnız kalmışsın, etrafında kimse yok.
Senin enîsin ne olacak? İlim olacak.

İlimle ol, gayet rahat.

Bize derler ki;

“Sen burada sıkılmıyor musun?”

Bize zaten vakit dar geliyor. Okudukla-
rımızı tamamlayamıyoruz, edemiyoruz. Bakı-

² 57/Hadid, 12.

yoruz ki akşam olmuş. Konuşmaya vakit kalmıyor ki.

Onun için en güzel dost ilimdir. Birisini bırakırsın, “kitap dostu doymaz derler” ya... Diğerini alırsın, birisini bırakırsın, öteki ondan üstün, öteki ondan üstün... Hep insana güzel güzel, faydalı faydalı şeylerdir bu ilim. Öteki dostlardan zarar gelir, bu dosttan zarar gelmez.

وَالصَّاحِبُ فِي الْوَحْدَةِ

Ve's-sâhibu fi'l-vahdeti.

“Yalnızken yine en iyi arkadaş ilimdir.”

Onun için;

“Alimi hapsetmek isterlerse bir cahilin yanına kapatsınlar, kâfidir.”

demişler.

Alimi cahilin yanına kapattın mı; ona en büyük azaptır. Çünkü derdini anlatamaz ona, onun derdini anlayacak kimse de yoktur, o da çok üzülür.

وَالْمُحَدِّثُ فِي الْخَلْوَةِ

Ve'l-muhaddisü fi'l-halveti.

“Yalnızlıkta da senin konuşacağın şey ilimdir.”

Yalnız kalmışsın, o yalnızlık halinde de en güzel muhaddis, seninle konuşan, ilimdir.

وَالدَّلِيلُ عَلَى السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ

Ve'd-delîlü ale's-serrâi ve'd-darrâi.

“Gerek darlıkta, gerek bollukta, gerek hastalıkta, gerek sağlıkta en güzel delil de gene ilimdir.”

وَالسِّلَاحُ عَلَى الْأَعْدَاءِ

Ve's-silâhu ale'l-a'dâi.

“Düşmana en güzel silah ilimdir.”

Şimdi atomlar çıkmış, en büyük tehlikeli bombalar bile ilmin yanında hiç kalır. Bunların zararı ancak bir mevziedir. Zararı bir yere kadardır, öteye geçmez.

Ama ilim şark ile garp arasına kadar ilerleyen Allahu Teâlâ'nın bir ihsanıdır, devlettir. Onun için düşmanlara karşı en büyük silah ilimdir. Düşman ne kadar silahlı olursa olsun, belki seni mağlup eder.

Senin silahın benim silahımdan üstün olur, beni mağlup eder. Fakat insanda ilim

oldukça, insanın içini yenemez. Memleketini belki alır ama insanın içine, imanına erişemez. Cahil olursan memleket senin de olsa elinden senin dinini de imanını da alır; Allah esirgeye...

Düşmanın en büyüğü de nefistir. Düşmanın en büyüğü insanın nefsidir. Şeytan da ikinci dereceye kalır. İnsandan hiç ayrılmayan bir nefsi vardır, en büyük düşman odur. Ne Rus'a benzer ne başkasına benzer.

İnsanın bu nefsinden kurtulabilmesi ancak ilmine bağlıdır. İlmî olmazsa her zaman nefsinin mağlubudur. O ilim de her ilim değil; ilimde tekemmül nispetindedir.

İlimde ne kadar yükseldiyse, Allah'a kurbiyeti o kadar fazla olur, ünsiyeti o kadar fazla olur, yakîni o kadar fazla olur. O nispette de Allahu Teâlâ nasıl Peygamberimiz'i koruduysa kendisini de korur.

Onun için düşmana karşı en büyük silah ilimdir. Hem nefsine karşı hem şeytanına karşı; her şeye karşı en büyük silah ilimdir.

Dünya ilimleri dünyaya aittir, gözümüzü yumduktan sonra hiçbir şeye yaramaz. Gözünü yumuncaya kadar sana fayda verir. Ama

gözünü yumduktan sonra iş bitti. Ama bu ilim, dünyada da âhirette de sana faydalıdır.

Süleyman *aleyhisselam* en büyük peygamberlerden değil mi?

Cenâb-ı Hak ona;

“Dünyada ne istiyorsun? Mal mı istersin?

İlim mi istersin? Ne istersen vereceğim.”

buyurmuş, o da;

“İlim ver yâ Rabbi.”

demiş.

İlmi alınca bütün istekleri onun başında toplanmış. Çünkü ilim hepsini çeker. Ama para çekemez. Bize de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri ilmi bu yüzden tavsiye ediyor.

b. İnsanın Değerini Artıran İki Ziyinet

“İlim düşmanlarınıza karşı silahtır ve sizin nefsinize karşı da şeytana da... İmanınızı muhafaza edecek olan budur.”

buyuruyor.

وَالزَّيْنُ عِنْدَ الْأَخْلَاءِ

Ve'z-zeynü inde'l-ehillâ'.

Ehillâ' "dostlar".

“Dostlarının yanında insanın kıymetini artırır.”

Ziynetlendirir, şerefendirir. Herkes o ilim sahibine hürmet eder, tazim eder, ikram eder.

Neden?

“Alimdir” derler.

Alimlerimizin cenazesi ne kadar kalabalık oluyor. Millet doluyor.

Neden?

Çünkü ölüsüne bile hürmet olunuyor.

Onun için ilim dostların indinde ziynetir.

وَالْقُرْبُ عِنْدَ الْغُرَبَاءِ

Ve'l-kurbu inde'l-gurebâi.

“Gariplerin yanında da kurbiyet halk eder.”

يَرْفَعُ اللَّهُ بِهِ أَقْوَامًا

Yerfe'ullâhu bihî akvâmen.

“İmanlı insanları çok yükseltir.”

İmanlı insanları arşa kadar yükseltir.

فَيَجْعَلُهُمْ فِي الْجَنَّةِ

Fe yec'alühüm fi'l-cenneti.

“Cennet'e oturtur. Yükseltir ve en niha-
yet cennete koyar.”

İlim Allah'ın sıfatıdır. Sıfat-ı İlâhiye'dir.
Bu uzun bir şey ile mevkûfen Hz. Muaz'dan
rivayet olunmuş.

Şimdi yukarıda da söyledi, bize bu kadar
güzel ilim hakkında şeyler. Şimdi bakınız,
Cenâb-ı Peygamber ne buyuruyor;

تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ جُبِّ الْحُزْنِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ،
وَمَا جُبُّ الْحُزْنِ؟ قَالَ: وَادٍ فِي جَهَنَّمَ، تَتَعَوَّذُ مِنْهُ
جَهَنَّمُ كُلَّ يَوْمٍ أَرْبَعِمِائَةٍ مَرَّةً، يَدْخُلُهُ الْقُرَاءُ
الْمُرَاؤُونَ بِأَعْمَالِهِمْ، وَإِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الْقُرَاءِ إِلَى
اللَّهِ الَّذِينَ يَزُورُونَ الْأُمَرََاءَ

*Te'avvezû billâhi min cübbi'l-hüzni
vâdin. Kâlû: Yâ Resûlallâh ve mâ cübbü'l-
hüzni? Kâle: Vâdin fî cehennem tete'avvezu
minhü cehennemü külle yevmin erba'a mieti
merretin yedhuluhu'l-kurrâu'l-murrâüne bi*

*a'mâlihîm ve inne min ebgadi'l-kurrâi ilallâhi'llezîne yezûrûne'l-ümerâü.*³

Te'avvezû billâhi. "Allah'a sığının."

Neden?

Min cübbi'l-hüzni vâdin. "O hüzün kuyusunun şerrinden Allah'a sığınınız."

Bunun üzerine ashâb-ı kirâm soruyor:

Kâlû: Yâ Resûlallâh ve mâ cübbü'l-hüzni?

"Yâ Resûlallah cübbü'l-hüzün dediğin nedir?"

Yine Cenâb-ı Peygamber izah ediyor:
Vâdin fî cehennem. "Hüzün kuyusu cehennemde bir vadidir."

Tete'avvezu minhü cehennemü külle yevmin. "Cehennem o vadiden her gün sığınır."

Erba'a mieti merretin. "Cehennem günde dört yüz kere o kuyudan Allah'a sığınıyor."

Demek ateşi, harareti, azabı, şiddeti fazla... Cehennem ondan Allah'a sığınmak mec-

³Tirmizî, "Zühd", 48, r. 2383; İbnMâce, "Mukaddime", 23, r. 256; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IX, 168-169, r. 643 5; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, III, 261, r. 3090; Taberânî, *ed-Duâ*, I, 411, r. 1390; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 472, r. 7480; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebîr*, II, 170, r. -1

buriyetinde kalıyor. Günde de bir kere değil, günde dört yüz kez.

Yedhuluhu'l-kurrâu'l-murrâûne. "Cehennemimin de Allah'a sığındığı bu vadiye girecek insanlar mürâî alimlerdir."

Kurrâdan murat yalnız hafızlar değil "asıl alimler"dir. Eskiden alimlere "kurrâ" derlerdi. Hem okur hem bilir, mânasında. Bugün ayrılmış; başka.

Bi a'mâlihim. "Amelleriyle mürâîlik yapan ulemânın gireceği yer olan hüznün kuyusundan cehennem dört yüz defa Allah'a sığınıyor."

Mürâîlik bahsi var. Mürâîlik "riyakârlık" demektir. İmam Gazâlî'nin riyakârlık bahsi vardır, çok geniş. Burada riyaya en nihayet şirk-i ahfâ diyorlar. "Şirk" de diyen var. Onun için birçok ashab çok ağlamış.

Bu mürâîlik karıncanın yürüyüşünden daha gizli saklıdır, tıkırtısı duyulmayan bir şeydir, o kadar gizli oluyor ki insan kendisi bile farkına varmıyor.

"Mürâî miyim değil miyim?"

diyerek şüpheye düşüyor.

Mürâîlik, gösterişçiliktir. Bu her sınıf insanda mevcuttur.

Fakat burada mürâîliği ulemâya tahsis etmiştir ki o öndür, o âleme rehber olacaktır, onun sakınması çok lazımdır. En çok onun sakınması gerektiği için Cenâb-ı Peygamber başa onu koymuştur.

Binaenaleyh hangi sınıftan olursa olsun riyakârâne hareket edenlerin yeri burasıdır. Bu riyakârlıktan bugün insanların kendilerini kurtarmaları çok zordur.

Menfaatler, insanları sebatsızlığa, el ayak öpmeye, çeşit çeşit riyakârlıkları yapmaya mecbur ediyor. Ama mecburiyet yoktur, dünyayı sevdiği için böyle oluyor. Dünyayı sevmese bunların hiç birisi olmaz.

Allah Rezzak'tır, insanın her yerde yemeğini, ekmeğini verir. Onun için el etek öpüp de riyakârlık yapmaya hiç lüzum yoktur. Onun için cezası da o nispette ağır oluyor.

V e inne min ebgadi'l-kurrâi ilallâhi.
“Allah celle ve alâ'nın en sevmediği, buğz ettiği alim, hangi sınıftan olursa olsun, bunlardır ki.” *E'Illezîne yezûrûne'l-ümerâü.* “Onlar ümerâ kapılarına gider, orada insanlara; ‘Aman efendim, yaman efendim, çok iyisiniz, çok güzelsiniz.’ diyerek onların elini eteğini öper, burada bir mevki alabilmek gaye ve

hevesiyle onların ziyaretine giden bedbahtların yeri en nihayet ne kötü bir yer oluyor.” Ulemâların böyle büyük kimselerin kapılarına gitmeleri katiyen caiz olmadığından...

İmam Buhâri hazretleri kendi zamanında ders veriyormuş. O zamanki hükümdar kimse demiş ki;

“Benim çocuğum gelip cemaatin arasında oturup da ders okuyamaz, o hükümdar çocuktur. Binaenaleyh sen gel, benim evimde çocuğumu okut.”

Ama onları şimdi nerede bulacaksın. İmam Buhâri hazretleri diyor ki;

“Efendi, ilim ayağa gitmez, ilme gelinir. Senin çocuğun öğrenmek istiyorsa gelir, cemaatin arasında oturur, o da öğreneceğini öğrenir. Yoksa gelip de senin çocuğuna ilim öğretemem.”

Bugün ise biz cami cami dolaşmaktan kendimizi bir türlü kurtaramıyoruz.

Ne o?

Ders öğreneceksin. Canım öğreneceksen gel burada öğren. Benim onun ayağına gideceğime onun benim ayağıma gelmesi gerekir. Fakat menfaatler insanları çeşit çeşit yollara sürüklüyor. Allah cümlemizi affetsin.

Ümerâ kapılarını ziyaret etmediği için adam kızmış;

“Vay sen benim oğlumu okutmuyor musun?”

diyerek sürgün etmiş. Zavallı orada da şehit oldu.

Bu her zaman görülegelen şeylerdendir ki vebali çok ağırdır. İnsanları menfaati temin yerlerine sevk eden şey hırs ve tamahtır.

Hırs ve tamah da kurttan beterdir. Hırsla tamahın zararı kurdun vereceği zarardan daha büyüktür. Bu Buhâri'nin tarîkinden, Tirmizi'nin tarîkinden, İbn Mâce'nin de Ebû Hüreyre hazretlerinden rivayet ettiği bir hadis-i şeriftir, muteberdir. Buyruluyor ki;

تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ رَأْسِ السِّتِّينَ وَمِنْ إِمَارَةِ الصَّبِيَّانِ.

*Te'avvezû billâhi min re'si'sittîne ve min imâreti's-sıbyân.*⁴

⁴Ahmed b. Hanbel, II, 448, r. 9782; Ahmed b. Hanbel, I I, 326, r. 8319; Ahmed b. Hanbel, II, 326, r. 8320; Ahmed b. Hanbel, II, 355, r. 8654; İbnEbîŞeybe, Musannef, VII, 461, r. 37235; **Bezzâr, Müsned, XVI, 249, r. 94 27; Deylemî, el-Firdevs, II, 49, r. 2285; Heysemî,**

Te'avvezû billâhi min re'si'sittîne.

“Altmış sene sonra gelecek hallerden, fitnelerden Allah’a sığınınız.”

Peygamberimiz altmış sene sonra olacak fitneleri haber veriyor. Bu fitnenin başlangıcı Hz. Muaviye'nin, Haccâc- zâlimin hükümdar oldukları zamana gelir. Hz. Osman'ın devrine isabet eden zamanlar oluyor.

Ve min imâreti's-sıbyân. “Bir bunlar, bir de ‘sıbyan’ denilen gençlerin hükümdar olmalarından, emir olmalarından da Allah’a sığının.”

Çocuk bu işi ne bilecek?

Her şeyi yanlış yapar.

تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرْكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ

الْقَضَاءِ وَشِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ.

*Te'avvezû billâhi min cehti'l-belâi ve derki's-şekâi ve sûi'l-kazâi ve şemâtetil-a'dâi.*⁵

Mecme'u'z-zevâid, VII, 220, r. 11960; Ali el-Muttakî, Kenzu'l-ummâl, XI, 119, r. 30854

⁵Buhârî, "Kader", 16, r. 6616; Buhârî, "Daavât", 27, r. 6347; Müslim, "Zikrve'd-duâ", r. 53; Nesâî, "İsti'âze", 24,

Te'avvezû billâhi. "Allah'a sığın."

Min cehti'l-belâi. Allah muhafaza, bazı zor belalar vardır. Bu şiddetli şeylere insanın tahammül etmesi mümkün olmaz. "İşte bunlardan da Allah'a sığınınız ki Allah sizi bu belalara düşürmesin."

Ve derki'ş-şekâi. "Bu şekâvetlerin idrakinde de Allah'a sığının."

Allah sizi şekâvetlere maruz kılmasın.

Ve sûi'l-kazâi. "Hükm-i İlâhî yerini bulacaktır ama siz yine O'na sığınırsanız Allahu Teâlâ Berat gecesinde istediğini siler, istediğini bozar. Bu bozuşlara denk gelir. Cenâb-ı Hak bu kötü hallerden, bizleri muhafaza eder."

Kazaların reddine sebep olan şeylerin sadaka olduğunu hepimiz biliyoruz, elhamdülillah. Onun için sadakaların bol olması, bu şekâvetlerin, kazaların üzerimize ilişmesine mâni olur.

r. 5491; Nesâî, "İsti'âze", 35, r. 5492; **Nesâî, es-Sünenü 'l-Kübrâ, VII, 224, r. 7875; Ebû Ya'lâ, Müsned, XI I, 14, r. 6662; Münâvî, Feyzu'l-Kadîr, III, 256, r. 3332; Ali el-Muttakî, Kenzu'l-ummâl, VI, 493, r. 16685**

Ve ŧemâtetî'l-a'dâi. “Düşmanların güleceği hallerden de Cenâb-ı Hakk'a sığıyoruz.”

Bir de düşmanların güleceği bir hal olur. Düşmanların sana güler.

“Kendisi şöyle yaptı da oh olsun, buldu cezasını.”

derler. Düşmanlarınıza gülünç olmayasınız.

“Herkesin dostu da vardır düşmanı da vardır.”

derler. Düşmanların sevineceği hallere meydan bırakmadan Allah'a sığıyoruz ki Cenâb-ı Hak onları göndersin.

Yine buyuruyor. Bu hadis Buhâri ile Müslim'indir.

تَعَوَّذُوا بِاللّٰهِ مِنْ جَارِ السُّؤْرِ فِي دَارِ الْمَقَامِ فَإِنَّ الْجَارَ
الْبَادِيَّ يَتَحَوَّلُ عَنْكَ

*Te'avvezû billâhi min câri's-sûi fî dâri'l-mukâmi fe inne'l-câre'l-bâdiye yetehavvelü anke.*⁶

⁶Nesâî, "İsti'âze", 44, r. 5502; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 714, r. 1951; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 714, r. 1952; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, VII, 228, r. 7886; Bey

Te'avvezû billâhi min câri's-sûi. "Kötü komşudan Allah'a sığın." "

Şârih burada diyor ki;

"İnsana en yakın komşu nedir?"

En yakın komşu nefsidir!

İnsan başka komşulardan uzak olabilir.

Buradan hoşlanmadın mı?

Bu evi bırakırsın başka eve, başka mahalleye gidersin. Her zaman için mümkündür. Fakat nefsinden bir türlü ayrılmaya imkân yok, o her zaman seninle. Mekke'ye de gitsen seninle Medine'ye de gitsen seninle. Bunun elinden kurtulmanın çaresini bulmak lazım.

c. Allah'a Sığınmak

Fî dâri'l-mukâmi. En kötü komşulardan Allah'a sığınmak lazım, insana en kötü komşu da nefsidir. Nefsinin şerrinden Allah'a sığın. Ve onun ıslahına çalış.

Fe inne'l-câre'l-bâdiye yetehavvelü anke. Çölde hacca giderken insan yollardaki birçok köye ve kasabaya uğruyor. Fakat bu-

hakî, *Şuabu'l-îmân*, XII, 100, r. 9106; Taberânî, *ed-Duâ*, I, 399, r. 1340; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 50, r. 2287; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 257, r. 3333

gün duruyor, yarın gidiyor oradan. Zaten dünyanın ömrü de bir ağacın altında oturan yolcuya benziyor. Bir müddet oturup dinleniyor, bırakıp gidiyor.

İşte bu hayatımız da ona benzer. Bir müddet burada kalacağız, sonra gideceğiz. Onun için komşu iyi olmuş kötü olmuş, kötü komşu fenadır ama en kötü komşu nefsidir. O kötüyse ne yapacaksın kötü komşuyu?!

تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الْفُقْرِ، وَالْقِلَّةِ، وَالذِّلَّةِ، وَأَنْ تَظْلِمَ أَوْ
تُظْلَمَ

*Te'avvezû billâhi mine'l-fakri ve'l-killeti ve'z-zilleti ve en tazlime ev tuzleme.*⁷

⁷Nesâî, "İsti'âze", 14, r. 5461; Nesâî, "İsti'âze", 15, r. 5463; Nesâî, "İsti'âze", 16, r. 5464; İbnMâce, "Duâ", 3, r. 3842; Ahmed b. Hanbel, II, 540, r. 10973; İbnHibbân, *Sa hîh*, III, 284, r. 1003; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 713, r. 1947; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, VII, 214, r. 7845; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, VII, 214, r. 7846; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, VII, 215, r. 7848; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 49, r. 2284; Münzirî, *et-Terğîbve't-terhîb*, I II, 70-1, r. 2094; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VI, 493, r. 16688

Te'avvezû billâhi mine'l-fakri. "Fakirlik-
ten Allah'a sığın." "

Fakirliği medh ederler;

"Onu kim medhederse etsin demirden
leblebidir."

derler.

"Ateşten gömlektir."

derler, kolay bir şey değil!

Bu fakirlik ashâb-ı kirâma mahsustur!

Ve'l-killeti. "Azlıktan da Allah'a sığın."

Ve'z-zilleti. "Zelil olmaktan da Allah'a
sığın."

Fakir olursan bunlar hep insanın üzerinde
toplanır. Hem zelil olur hem azlıkta sıkıntı-
dadır, herkeste bol bol, envai çeşit saltanat-
ları görür, içi ezilir, büzülür, elinden bir şey
gelmez. Onun için bunlardan Allah'a sığınınız.
Çünkü insanı küfre kadar sevk eder.

Fakirlik insanları küfre kadar sevk eden
büyük bir beladır. Fakirlikten Allah'a sığın.

Okuyordum da kanaat başka bir şeydir,
fakirlik başka bir şeydir.

Cenâb-ı Peygamber;

"Ya Rabbi beni fakirlerle, miskinlerle be-
raber haşret."

demesi ayrı bir meseledir.

Peygamber katiyen fakir deęildi. Her Şey onun emrine amadeydi. Fakat o zarureti ihtiyar ediyordu. İhtiyarîdir o.

Fakirin ise elinden bir Şey gelmiyor, ne yapsın?

Açlık kolay bir Őey deęildir. Allah dūŐürmesin. Fakirlikte her Őey olabilir.

İnsanlarda en büyük zenginlik kanaattir. Kanaat eden adam hiçbir zaman fakir olmaz. Ve kimseye de muhtaç olmaz. Allah'ın verdiği bu mide ne alır ki?

Ne olacak bir dilim ekmek, onu yersin, bir parça da su içtin mi insana kâfi gelir. Fakir demek bu demek değildir. Kanaatsizlik en büyük fakirliktir. En büyük fakirlik kanaatsizlik, tamah ve hırstır. Asıl fakirlik bu fakirliktir ki ne gözü doyuyor, ne karnı doyuyor... Ömrünü de bu suretle zâyi ediyor.

Bu ömür bir cevher ki onu bulmanın imkânı yoktur. Dakikasını, saniyesini bir daha ele geçirmenin imkânı yok. Milyarlar versen saniyesi karşına çıkamaz. Sen milyarlar karşısına çıkamayacak ömrünü üç beş kuruŐ faydası olmayan dünya için heba edip gidiyorsun. Bu elbette akıllı bir adam işi değildir.

Ve en tazlime ev tuzleme. “Başkasına zulmetmek yahut başkasının zulmüne uğramaktan Allah’a sığınınız.”

Zalimin eline düşerseniz, ne deseniz para etmez. Sen zalim olursun, başkasına zulmedersin bu da fenadır.

“Hem zulmedici yahut zulüm olunucu olmaktan Allah’a sığınınız.”

buyurmuşlar.

تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ وَسْوَسةِ الْوَضُوءِ

*Te'avvezû billâhi min vesveseti'l-vudûi.*⁸

Te'avvezû billâhi min vesveseti'l-vudûi.

Abdest alıyorsun, abdest alırken vesvese geliyor, olmadı tekrar abdest alıyorsun. Sonra yine alıyorsun, olmadı tekrar.

Bu bir şeytan işidir, bilmem ne şeytan diyorlar o şeytanın ismine?

Şeytan bu vesveseyi yapıyor, nefsin hileleri. Nefsin de çeşit adları var.

⁸İbn Adî, *el-Kâmil*, VII, 361, r. -1; [İbnEbi Davud, *Zemmü'l-Vesvese'de bulunamadı.*]

Bu abdestte adamlara vesvese veren bir nefis, şeytanla beraber insanı cemaatten alıkoymaya çalışıyor.

Şeytan bakıyor ki bu adamın namazına mâni olamadı, o zaman cemaatten alıkoymaya çalışıyor. İyice düşünüp abdesti alamayıp cemaatten kal istiyor. Cemaatten kalmak, bu da onun için bir devlet fırsatıdır. Çünkü cemaatin sevabı çok büyük, insan yalnız başına ne kadar namaz kılsa kılsın; gece kalksın, gündüz kılsın, cemaatin sevabına erişemez! Çünkü cemaat az da olsa cemaattir. Üç kişiye cemaat derler. Üç kişiden sonrası ne kadar çok olursa sevap da o nispette artmış olur.

Cenâb-ı Hak evvela imam efendiye bir tecelli buyururmuş.

Bakın bu imam efendinin kalbi nerelerde?

Namaza durdu *Allâhu Ekber* dedi ama kalbi ne âlemde?

Kalbi iyiyse hep zikir okur. Kalbi bozursa şurada burada dolaşır.

Allahu Teâlâ cemaate bakar, cemaatin içerisinde bir tane kalbi Allah'a dönen varsa hepsinin namazını kabul eder.

Baktı bu da yok, hepsi bir tarafta. Cenâb-ı Allah cemaatin saf duruşuna bakarak hepsini yine affeder. Gafil filan ama *Allâhu Ekber* demiş, el bağlamış bu hali de kâfi, insana bu da bir devlettir.

Şeytan cemaatten alıkoymak için birtakım vesveseler yapar. Abdestin olmadı şu oldu bu oldu. Onun için abdest yapıldıktan sonra önüne su serperler. Bu su serpmek; “acaba önden bir şey çıktıysa, ha ben su serptiydim ya bunun ıslaklığıdır” şüphesini kaldırarak cemaatte bulunabilirsin.

Bu vesvesenin zemmi hakkında Hz. İbn Abbas’tan rivayet olunmuş.

Bunlar çok mühim şeylerdir, Allah esirgeye.

Bazı insanlar abdest alırken mütemadiyen ağzını yıkar, burnuna yıkar, olmadı süm-kürür, olmadı yüzünü yıkar, olmadı saatlerce çeşmenin başında... Başkalarına da meydan vermez.

Bunlar, Allah esirgeye, şeytanın hilesine uğramış insanlar sayılıyor.

تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ خُشُوعِ النَّفَاقِ خُشُوعِ الْبَدَنِ وَنِفَاقِ الْقَلْبِ

*Te'avvezû billâhi min huşûi'n-nifâki huşûi'l-bedeni ve nifâku'l-kalbi.*⁹

Te'avvezû billâhi min huşûi'n-nifâki. Yine “Allah’a sığınım” buyuruyor Cenâb-ı Peygamber.

“Münafıklık huşûundan; kendini Allah’tan korkar gibi gösteriyor, bunlardan Allah’a sığınım.”

buyuruyor Cenâb-ı Peygamber.

Kendini Allah’tan korkar gibi gösteren bazı münâfıkâne huşûular vardır.

Az yer, zayıf gösterir, boynunu büker, çeşitli münâfıkâne hareketler yapar. Bu münâfıkâne hareketlerden Allah’a sığınım.

⁹Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IX, 220, r. 6568; Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdiru'l-usûl*, II, 172, r. -1; Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdiru'l-usûl*, III, 210, r. -1; **Deylemî, *el-Firdevs*, II, 49, r. 2280; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VII, 5 26, r. 20089; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VIII, 196, r. 22525**

Cemaatle beraber yemek yerken azıcık yer; "Yetiyor bana" der, kendisi evde obur gibi yer. Ama cemaatlerin arasında;

"Efendim benim iştahım yok, işte bu kardarcık benim nafakam, yiyemiyorum."
diyerek çeşitli oyunlar yapar.

"Bunların şerrinden Allah'a sığınınız!"
diyor Cenâb-ı Peygamber.

d. İçsel Huşu Ve Dışsal Nifak

Huşûi'l-bedeni. "Bir de bedende huşû gösterir."

Yani gösterişli, bir gören diyor ki;

"Bak sâlih adam, güzel adam, Allah'tan korkan bir adam."

Ve nifâku'l-kalbi. "Tatbikî münafıklıktan da Allah'a sığın."

İçî başka dışı başka dedikleri tabir. Bu hadis Hz. Ebû Bekir'den, Hz. Ömer'den, İbn Ömer'dendir.

تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ طَمَعٍ حَيْثُ لَا مَطْمَعُ وَمِنْ طَمَعٍ يَرُدُّ
إِلَى طَبَعٍ وَمِنْ طَمَعٍ يَرُدُّ إِلَى مَطْمَعٍ

*Te'avvezû billâhi min tama'in haysü lâ matme'u ve min tama'in yeruddü ilâ tabe'a ve men tama'a yeruddü ilâ matma'in.*¹⁰

Te'avvezû billâhi min tama'in. "Tamah-tan Allah'a sığının."

Malum "hırs-ı şedit" diyorlar, arkası gelmeyen bir hırs, bundan Allah'a sığının.

Haysü lâ matme'u ve min tama'in yeruddü ilâ tabe'a. "Bu hırs insanda tabiat haline gelirse, insan buna alışırsa artık bu ona hal olur."

Onu bırakamayacak hale gelir, sigara gibi. Sigara, onu içen adamın tabiatı oluyor, artık zoru görmedikçe bırakamıyor. Bu tamah da "ha şunu da, ha bunu da" derken o artık kendisinde tabiat oluyor, huy oluyor, cibilliyeti oluyor. Ondan Allah'a sığının.

¹⁰Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XVIII, 52, r. 94; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XVIII, 69, r. 128; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XVIII, 69, r. 127; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XX, 274, r. 647; **Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsâ t*, IV, 89, r. 3685; Taberânî, *Müsnedü'ş-şâmiyyîn*, I II, 98, r. 1872; Taberânî, *ed-Duâ*, I, 411, r. 1388; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, X, 144, r. 17180; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 496, r. 7583; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 496, r. 7584**

Ve men tama'a yeruddü ilâ matma'in.

“Bu tamahlar da insanları tabiata sürükleyen, tabiatı tamaha sürükleyen hallerden Allah’a sığınmın.”

Genç bir hanımcağız geldi. Kocasından boşanmış, çocuklarıyla beraber ayrılmış, çalışmak mecburiyetinde kalmış. Bir dikiş haneye gitmiş.

“Efendi, yalnız ben namaz kılarım. Benim namazıma müsaade edersen senin dikiş hanende çalışırım.”

“Hayhay, ne kadar istersen sana izin, namaz için hiç şey olur mu? Hem bana da sevap olacak.”

demiş.

“Girdik içeriye, bize nefes aldırılmıyor. Ekmek yememize müsaade yok. İş yığıyor önümüze ‘hadi çabuk yetiştirin’ diyor. ‘Aman efendi namazı nerede kılacağız?’ diyoruz. ‘Şimdi bu iş lazım bize.’ diyor.

İşte tamah budur. Tamah namaza bile mâni olur. Kandıncağız;

“Namaz kılamayacak hale geldik. Çıkar-sam bize kim bakacak?”

diyor. Bir çaresi yok.

Bu gibi tamahlardan Allah'a sığınmak lazım. Bir tabiat haline geldikten sonra ölünceye kadar insanın içinden çıkmaz.

Hay şunu da yapayım, hay bunu da yapayım ne olacak?

Dünyaya mı sahip olacaksın?

تعوذوا بالله من فخر القراء فهم أشد فخرا من
الجبابرة ولا شيء أبغض إلى الله من قارئ فخور

*Te'avvezû billâhi min fahri'l-kurrâi fe hüm eşeddü fahren mine'l-cebâbireti ve lâ şey'ün ebgadu ilallâhi min kârii fehûr.*¹¹

Te'avvezû billâhi min fahri'l-kurrâi.
“Kurrâların yani ulemânın gururundan, iftiharından Allah'a sığınınız.”

Gurur herkeste vardır, övünme herkeste vardır ama ulemâda daha çoktur. Haset de ulemâyaya nispeten daha fazla verilmiştir.

Fe hüm eşeddü fahren mine'l-cebâbireti. Büyüklerde “cebabir” denilen insanlarda da vardır gurur ama bu onlardan

¹¹Deylemî, *el-Firdevs*, II, 49, r. 2282; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 210, r. 29113; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 271, r. 29417

daha üstündür. Onun gururu, hakkı var ne yapsın?

Fakat övünme ulemâya yakışan bir şey değildir. Ulemâya yakışan tevazudur. Bunun da ufacık bir iftiharâne hali Allah'a sığınmayı icap ediyor. Bunun için insan ne kadar büyürse büyüsün o kadar ufalması lazım. Ufalama-dın mı parçalanır gider.

Ve lâ şey'ün ebgadu ilallâhi min kârii fehûr. Kâri. Burada okuyuculardan bahsediyor. Bunun içerisine hafızlar da dahildir. Bu sesinden gururlanır, öteki makamından gururlanır, öteki kıraatinden gururlanır, herkesin kendisine göre bir gurur hali vardır.

“Allahu Teâlâ'nın en sevmediği şey gururlanan hafızlardır.”

Kurrâ, okuyucu adı da alim ama bunlardan Allah'a sığınınız.

Te'avvezû billâhi. “Bunlardan Allah'a sığınınız.”

Ne kadar kötü bir şey!...

تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ جَهَنَّمَ، تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ
الْقَبْرِ، تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ،
تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ

*Te'avvezû billâhi min cehennemî
te'avvezû billâhi min azâbi'l-kabri te'avvezû
billâhi min fitneti'l-mesîhi'd-deccâli
te'avvezû billâhi min fitneti'l-mahyâ ve'l-
memâti.*¹²

Te'avvezû billâhi min cehennemî. "Cehennem'in kendisinden Allah'a sığınınız."

Cehennem'in kendisi de berbat bir şey. Allah cümlemizi muhafaza etsin. Bundan da Allah'a sığının.

Cenâb-ı Peygamber'in çok güzel duaları vardır. Aliyyü'l-Kârî hazretleri bunları topladı.

¹²Nesâî, "İsti'âze", 55, r. 5518; Ahmed b. Hanbel, V, 190, r. 21658; İbnEbîŞeybe, *Musannef*, III, 50, r. 12027; İbnEbîŞeybe, *Musannef*, VI, 18, r. 29136; **Bezzâr**, *Müsned*, XV, 202, r. 8600; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, VII, 234, r. 7904; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 487, r. 2136; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 484, r. 2119; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 487, r. 2133; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XV, 638, r. 42513

mıştır. *Delâilü'l-hayrât*'ın kendisinin etrafında *Hizbu A'zâm* adıyla bir kitabı vardır. Bu kitapta Cenâb-ı Peygamber'in dualarını toplamıştır. O, Allahu Teâlâ'ya sığınmaları orada yazar.

Onları bilenler okur ve kendisine sığınır.
Okuma bilmeyenler;

“Yâ Rabbi beni cehennemden koru.”

der, başka diyecekleri yok. Fakat bu kâfi gelmez. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* nasıl sığındıysa bizim de öyle sığınmamız lazım.

En kolayı;

“Yâ Rabbi, Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri senden neler istediyse ben de senden onları isterim. O nelerden sana sığındıysa ben de onlardan sana sığınırım.” diye dua etmektir. Bu kestirme bir duadır.

Te'avvezû billâhi min cehennemi. “Cehennemden Allah'a sığınırız.” Bir.

Te'avvezû billâhi min azâbi'l-kabri.
“Azâb-i kabirden de Allah'a sığınırız.”

Allah bize insaf versin, merhamet versin. İnsan mezarlıklara gidiyor, bir yerde sevineceği geliyor ama boşuna seviniyor. Mezar taş-

ları gayet güzel yapılmış, adamlar temizliyorlar, parlatıyorlar, çiçekçikler içerisinde güzel ama altındaki adama bir sorsak; “Nasılsın?” diyerek. İnsanın imanı olsa bile yakışmaz bu kadar süs, değil imansızlara...

Nedir o paraları böyle şeylere harcamak?
Bu hep akılsızlık alametidir.

“Canım gâvurlar yapıyor.”

Gâvur yapıyorsa yapsın yahu; sen gâvur musun?!

Sana yakışır mı?

En nihayetinde burada çürüyeceğiz.

“Ancak ulemâya yakışır” demişler.

“Mükemmel büyük bir zâttır, onun etrafında dua edilsin.”

diyerek onun için bir mezar taşı yapılmasına müsaade etmişler.

Başkası için yoktur. Azâb-ı kabirden de Allah’a sığının.

“Azâb-ı kabir muhakkak haktır.”

diye hadislerde geçiyor. Girenler bir daha çıkamıyorlar, gidiyorlar. İçeride olandan kimsenin haberi yok. Kimsenin haberi yok ama oraya girince bize iki melek geliyor. Sorgucu melekleri, bu muhakkaktır.

e. Azap Ve Kurtuluş: Kabirde Yaşananlar

Men rabbuke ve men nebiyyüke ve mâ dinüke ve mâ kitâbüke ve mâ kıbletüke?

“Beş soru sorarlar, sorguya çekerler.”

İmanı olan kimse burada onunla âmilse cevabını kolaycacık verir. Eğer bunu burada öğrenemediyse ameli de yoksa tabiatıyla cevabını veremeyecek.

“Cevabına göre kabri ya cennet bahçesi olur ya cehennem çukuru olur.”

dedikleri budur. O zaman cehennemden bir kapı açılır, insana cehennemdeki yerini gösterirler;

“İşte senin yerin burası.”

derler.

O bakıyor envai çeşit azabın dehşeti içerisinde.

“Nasıl gösteriliyor?”

Televizyonu gör, önünde Everest dağındaki bir filmi nasıl sana gösteriyorlar?

Allah’ın kudreti de sana mezarda cehennemdeki yerini göstermeye elbette kâdirdir.

İşte orada onu gördün mü perişan, yandın gitti. Oradaki azap yerini görünce insanın işi bitmez mi?

Allah esirgeye, seni asmaya, idam etmeye götürüyorlar, o sehpaları, kafaları gördün mü insanın işi bitmez mi?

Bu azâb-i kabirden sakınınız, burada ondan kurtulmanın çaresini arayınız. Bu azap; namazsızlar, oruçsuzlar, ibadetsizler, imansızlar için hazırlanan bir yerdir. Onun için imanı sıkı tutmalıdır. İmanı kimseye vermemeli.

Ne pahasına olursa olsun! Canın gidecekmiş; varsın gitsin ama hiç olmazsa imanıyla gidersin. İmansız gidip de azâb-ı cehennem, azâb-ı kabre uğrayacağına imanla gitmek ne büyük devlet...

Cehennemdeki yerin bir kere gösterilmekle kalmıyor, her gün sabah ve akşam;

Huduvven ve aşıyya. “İki defa “işte bak” diyorlar.”

Sabahleyin bir gösteriyor, onun acısı akşama kadar devam ediyor. Akşamüstü tekrar bir daha gösteriyorlar, acısı sabaha kadar devam ediyor. Yani azap içerisinde, o artık toz olmuş, toprak olmuş, erimiş mi erimiş. Onun zerresi onun için kâfidir. Zerre de olsa o azabı aynen tadar. Allah esirgeye.

Bir de ehl-i imân var. İmanla giden sorguda cevabı güzel verir, ameli de gider, namazı gelir başına, orucu gelir bilmem ne tarafına, sadakası gelir bir tarafına, azap meleklerinden korurlar.

“Buradan sana yol yok.”

derler.

Çünkü namaz;

الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يُشْفَعَانِ

es-Sıyâmu ve'l-Kur'ânu yeşfe'âni.

“Kur'an ile namaz, Kur'an ile oruç insanların en büyük şefaathçileridir.”

Peygamberimiz ayrı. Ayrıca Kur'an da diyor ki;

“Geceleri sabahlara kadar, gece yatmadan okudu. Sabahleyin kalktı okudu, benimle meşgul oldu. Aman yâ Rabbi atma bunu, bana bağışla.”

Oruç da diyor ki;

“Yâ Rabbi bu adam senin sıcak günlerinde aç durdu, su içmedi, ekmek yemedi, senin rızanı kazanmak için yaptı, ben buna şahidim, affet bunu.”

Yeşfe'âni. “Bu ikisi şefaathçi.”

Onun için kabirde de şefaathçiler. Kabirde de şefaathçiler, kıyamette de şefaathçiler.

Gelirler azap meleklerine yol vermezler. Onlar da Allahu Teâlâ'nın izniyle o adamın yanına sokulmazlar. İmanı ve amel-i sâlihi dolayısıyla onlar da azâb-ı kabirden kurtulur. Hatası kusuru varsa o da inşallah, Cenâb-ı Allah'ın affına uğrar.

Te'avvezû billâhi min fitneti'l-mesîhi'd-deccâli. "Mesih Deccal'in şerrinden de Allah'a sığının."

Tuğyan ile herkesi aldatır. Küfür ve tuğyan ile halkı şaşkırtır. Halkı şaşkırtan şeylerin hepsi Deccal'den ibarettir.

Deccal hakkı batıla uyduruyor. Batılı hak olarak gösteriyor. Batılı hak suretinde yaldızlayıp öyle gösteriyor. Yaldızladığından nâşi "Deccal" diyorlar.

Allah kusurlarımızı affetsin.

Batılı yaldızlayarak, süsleyerek püsleyerek hakkı örtmeye çalışacak. Hakkı kapamaya çalışacak. Batıl ile hakkı kapamaya çalışanların hepsi Deccal'dendir.

Mâ zehebtü. "Altın suyuyla yaldızlarlar."

Kalpazanlar halkı kandırır; "Altın satıyorum" diye satar. Kuyumcuya götürürsün;

“On para etmez, al bunu seni kandırmışlar.”

der atar aşağıya.

Onun için bu gibi şeylerden Allah’a sığın.

Te’avvezû billâhi min fitneti’l-mahyâ ve’l-memâti. “Hem hayatın hem de mematın birçok fitneleri vardır. Bu fitnelerinden de Allah’a sığın.”

Allah cümlemizi bütün fitnelerin şerrinden muhafaza buyursun. Hıfz u himayesinde daim eylesin. Biz bunları ne okuyabiliyoruz ne de yalvarabiliyoruz.

İmam Şâzilî hazretlerinin bir dua kitabı vardır. Duasında çok sığınma vardır.

Kendi kendime dedim ki;

“Bu kadar sığınmaya ne lüzum var ya hu...”

Allah göstermesin bizim başımıza gelmemiş öyle şiddetler de sığınmasını bilmiyoruz. Şiddetler insanın başına gelince sığınmanın ne demek olduğunu öğrenir. Yalvarmanın ne demek olduğunu o zaman öğrenir. İnsan sıkıntıya düşmeyince yalvarmayı bilmiyor.

Allahu Teâlâ öyle şeyleri yukarıda da söyledi ya; *sûi’l-kazâi ve şemâtetî’l-a’dâi.*

Bunlardan Allah cümlemizi muhafaza buyursun.

تُفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ نِصْفَ اللَّيْلِ فَيُنَادِي مُنَادٍ هَلْ
مِنْ دَاعٍ فَيُسْتَجَابُ لَهُ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَيُعْطَى هَلْ مِنْ
مَكْرُوبٍ فَيُفَرِّجُ عَنْهُ فَلَا يَبْقَى مُسْلِمٌ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ
إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا زَانِيَةً تَسْعَى بِفَرْجِهَا أَوْ
عَشَّارٌ

*Tüftehu ebvâbü'-semâi nısfel-leyli fe yünâdî münâdin hel min dâ'in fe yüstecâbe lehû hel min sâilin fe yu'tâ hel min mekrûbin fe yüferrece anhü fe lâ yebkâ müslimün yed'û bi da'vetin illâ istecâbe'llâhu lehû illâ zâniyetün tes'â bi fercihâ ev aşşârün.*¹³

Tüftehu ebvâbü'-semâi. Tüftehu“açılır” demektir. “Sema kapıları açılır.”

¹³Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, IX, 59, r. 8391; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, III, 154, r. 2769; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, III, 88, r. 4472; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, X, 153, r. 17245; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, X, 209, r. 17589; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, II I, 258, r. 3339; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, II, 105, r. 3357

Ebvâb “kapılar”, *bâb* “kapı” demektir.

Sema kapıları açılır.

Nısf-e'l-leyli. “Gece yarısı sema kapıları açılır.”

Bu bir temsildir, mâlum semada bir kapı yoktur. Fakat semanın kapıları açılır demek tecellî-i İlâhî vâki olur gece yarısından sonra...

Fe yünâdî münâdin. “Bir münadi nida ediyor.”

Hel min dâ'in fe yüstecâbe lehû. “Yok mu dua eden, yalvaran yok mu?”

Allah bizi affetsin. Geceleri geç vakte kadar otururuz. Boşu boşuna ömürlerimizi tüketiyoruz. Tam bu münadinin nidası; “Yok mu yalvaran?” dediği vakitte de yorgunluk çöker üzerimize, gaflet uykusuna yatarız. Sabaha ya kalkarız ya kalkamayız, Allah bilir.

Fe yüstecâbe lehû. “İşte bu zaman yapılan dua müstecab olur.”

Münadi;

“Yok mu?” diyor sen de;

“Aman yâ Rabbi.”

diyorsun. O zaman bu;

“Aman yâ Rabbi derhal kabule çıkar.”

Hel min sâilin fe yu'tâ. Sıkıntıda olanlar var. Tavsiye ederim, sıkıntıda olan insan gece

yarısından sonra kalksın, başkasına değil Allah'a ellerini açsın. Birçok kimse gelir;

“Hocaefendi, biz sıkıntıdayız, cemaate söyleyiver de bize yardım ediversinler.”

Bir gün bir adam rast geldi, söylediği hoşuma gitti. Birisi geldi diyor ki bana;

“Hocaefendi söyle de cemaat bize yardım etsin.”

Dedi ki;

“Hocaefendiye ne söylüyorsun, Allah'a söyle, Allah'tan iste.”

Hoşuma gitti. Sen Allah'a arz et, Allah vermez mi? Cemaat verir başka ama Allah'ın verdiği cemaatin verdiğine denk gelmez ki... Sen O'ndan iste. Arapların bir sözü var. Bütün ilanlar yapıştı, otomobillere, kapıların arkasına, camilere, her yere yapıştı.

“Allah'tan gayriden bir şey isteyen zelim olur.”

diyor. En büyük varlığın sahibi Allah'tır. İsteyeceğini O'ndan iste, O'na yalvar, O'na el aç.

Hel min sâilin fe yu'tâ. “Verilir.”

Hel min mekrûbin. Acısı var, sızısı var, derdi var, meşakkati var neleri varsa, bunları söylüyor. Ondan da onu kurtaracak, bize ve-

recek Allahu Teâlâ'dır, o da bundan kurtar-
masını O'ndan istesin.

Fe lâ yebkâ müslimün. "Hiçbir müslüman
kalmaz ki."

*Fe yüferrece anhü fe lâ yebkâ müslimün
yed'û bi da'vetin illâ istecâbe'llâhu lehü illâ
zâniyetün tes'â bi fercihâ ev aşşârün.*

Bir kişi birinden bir şey isterse belki veri-
riz, iki isterse veririz, üç isterse veririz, dör-
düncüde kovarız. Yeter artık deriz, bitti ben-
de de yahu deriz. Ama Allahu Teâlâ hazretle-
rinde bitme yoktur, hazinede bitme yoktur,
bütün insanlar, bütün müslümanlar el açmış;
"Yâ Rabbi!" diyor, herkes bir şeyler istiyor.
Herkesin dilinden anlar, herkesin halinden
anlar, herkesin istediğini vermeye Kâdir-i
Mutlak olan Allah. Onu bırakıyorsun da şuna
buna boyun büküyorsun. Elbette zayıf. *Fe lâ
yebkâ müslimün yed'û bi da'vetin.* Yalvarır
bir şey diye...

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak
için tıklayınız.](#)

